

Ulkomaalaislain muuttamista koskeva hanke

HE 29/2024 vp

Perustuslakivaliokunta 22.5.2024

Esityksen tausta

- Hallitusohjelma
 - Otetaan käyttöön määritelmädirektiivin mahdollistamat tiukennukset.
 - Kansainvälinen suojelu muutetaan luonteeltaan väliaikaiseksi, ja kansainvälisen suojelun lupien pituus lyhennetään EU-oikeuden mahdollistamaan minimiin. Lupien jatkaminen edellyttää arviota kansainvälisen suojelun jatkamisen tarpeesta.
 - Kansainvälisen suojelun asema lakkautetaan ja siihen perustuva oleskelulupa poistetaan, jos henkilö syyllistyy Suomessa vakavaan rikokseen, joka vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai jos henkilö vaarantaa kansallista turvallisuutta.
- Euroopan komission aloittaman rikkomusmenettelyn vaatimat muutokset ulkomaalaislakiin koskien pakolaisen karkottamista.

Oleskeluluvan lyhentäminen

Oleskeluluvan pituus	Nykytila	Ehdotus
Pakolaisuus (1. lupa)	4 vuotta	3 vuotta
Pakolaisuus (jatko)	4 vuotta	3 vuotta
Toissijainen suojelu (1. lupa)	4 vuotta	1 vuosi
Toissijainen suojelu (jatko)	4 vuotta	2 vuotta

- Jatkolupaa myönnettäessä tulisi jatkossa huomioida tarkemmin aseman lakkauttamis- ja peruuttamisperusteet.

Oleskeluluvan lyhentäminen

- PL 6 § yhdenvertaisuus
 - Pakolaisuuden ja toissijaisen suojelun perusteella myönnettävien oleskelulupien myöntämisen edellytysten eroaminen toisistaan.
 - Edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle kansainvälisen suojelun perusteella poikkeavat muista oleskelulupatyypeistä, eriävää kohtelua kansainvälistä suojelua saaville ei pidetä kohtuuttomana.
 - PeVL 20/2017 vp: valiokunta katsoi, että oleskelulupien pituuden eriyttämiselle oli esitetty hyväksyttävät perusteet, eikä se kohdellut ihmisiä mielivaltaisesti tai oikeasuhtaisuusvaatimuksen vastaisesti.
- Lapsen etu
 - Oleskelulupien lyhentäminen vaikuttaa myös alaikäisille lapsille myönnettävien oleskelulupien pituuteen sekä suoraan että välillisesti.

Kansainvälisen suojeluaseman myöntämättä jättäminen

- Toissijaisen suojeluaseman poissuljentaperusteiden laajentaminen
 - Perusteltua aihetta epäillä, että henkilö on vaaraksi yhteiskunnalle tai kansalliselle turvallisuudelle.
 - Tilanteet, joissa henkilö on ennen Suomeen tuloaan tehnyt yhden tai useamman rikoksen, josta voitaisiin Suomessa tehtynä tuomita rikoslain mukaan vankeusrangaistus. Edellytyksenä, että ulkomaalainen on jättänyt alkuperämaansa ainoastaan välttääkseen rikoksista johtuvia seuraamuksia.
- Poissuljennan laajentaminen koskemaan myös yllytystä tai muuta poissuljentateoissa avustamista.
- Turvapaikka jätettäisiin antamatta kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella tai koska ulkomaalainen yhteiskunnalle vaaraksi, koska tuomittu lainvoimaisella tuomiolla erityisen törkeästä rikoksesta
- Kaikki uudet perusteet määritelmädirektiivin mahdollistamia

Uudet perusteet kansainvälisen suojeluaseman lakkauttamiselle ja peruuttamiselle

- Pakolaisaseman lakkauttaminen
 - Poissuljentaan johtavat teot aseman saamisen jälkeen
 - Kansallisen turvallisuuden vaarantaminen
 - Yhteiskunnan vaarantaminen, koska ulkomaalainen tuomittu lainvoimaisella tuomiolla erityisen törkeästä rikoksesta
- Toissijaisen suojeluaseman lakkauttaminen ja peruuttaminen
 - Lakkauttamisperusteeksi poissuljentaan johtavat teot aseman saamisen jälkeen
 - Peruuttamisperusteisiin lisättäisiin uusi poissuljentaperuste koskien ennen Suomeen tuloa tehtyjä rikoksia
- Yksilöllistä tutkintaa koskevaa momenttia selkeytettäisiin
 - Jos yksilöllisen tutkinnan perusteella aseman lakkauttamisen tai peruuttamisen edellytykset täyttyvät, asema lakkautetaan tai peruutetaan.

Uudet perusteet suojelun myöntämättä jättämiselle sekä lakkauttamiselle

- PL 9 § 4 mom.: ulkomaalaisen oikeus oleskella Suomessa ja palautuskielto
 - Ehdotetuilla muutoksilla ei loukata palautuskieltoa
- PL 10 § yksityiselämän suoja
 - Oikeus yksityis- ja perhe-elämään
 - Suomessa oleskelevilla perheenjäsenillä mahdollisuus hakea jatkolupaa eri perusteella, jos perheenjäsenen asema lakkautetaan ja myönnetään tilapäinen oleskelulupa
 - Suoja ei kuitenkaan ehdoton, esim. EIS 8 artikla: puuttuminen sallittua, jos välttämätöntä mm. kansallisen ja yleisen turvallisuuden vuoksi
- PL 22 § perusoikeuksien turvaaminen
 - Kansainväliset velvoitteet huomioitava (PeVL 15/2022 vp)
 - Pakolaissopimuksen sisältämät lakkaamis- ja poissuljentalausekkeet ei ristiriidassa esitetyn kanssa

Komission rikkomusmenettely

- Määritelmädirektiivin 21 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan pakolaisen voi palauttaa, jos on perusteltua syytä katsoa hänen olevan vaaraksi sen jäsenvaltion turvallisuudelle, jossa hän on tai jos hän on yhteiskunnalle vaarallinen kyseisessä jäsenvaltiossa, koska hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta.
- Ulkomaalaislaissa ei vaatimusta lainvoimaisesta tuomiosta eikä myöskään viitata erityisen törkeään rikokseen.
- Komissio katsonut, että direktiivin kohta saatettu virheellisesti osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi